

กฎหมาย

กฎหมาย คือ บรรดาคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐหรือประเทศที่ใช้บังคับความประพฤติทั้งหลายของบุคคล อันเกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ถ้าใครฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องมีความผิดและถูกลงโทษ ในทางอาญาอาจจะมีโทษปรับเป็นเงินหรือโทษจำคุก ในทางแพ่งอาจจะถูกบังคับให้ชำระหนี้หรือชดใช้ค่าเสียหาย

ลักษณะสำคัญของกฎหมาย

1. กฎหมายจะต้องมาจากรัฐอธิปไตย

หมายความว่า ผู้บัญญัติกฎหมายต้องมีอำนาจในรัฐ จะเป็นบุคคลหรือคณะบุคคล เช่น พระมหากษัตริย์ หัวหน้าคณะปฏิวัติหรือรัฐสภาที่มีอำนาจเด็ดขาดที่จะออกกฎหมายมาบังคับได้ และรัฐหรือประเทศนั้น ๆ จะต้องเป็นเอกราช มีอำนาจอธิปไตยของตนเอง ไม่เป็นอาณานิคมหรือเมืองขึ้นของประเทศอื่นใด

2. กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ทั่วไป

หมายความว่า กฎหมายจะต้องใช้บังคับได้ทุกสถานที่และแก่บุคคลทุกคนโดยเสมอภาค

3. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป หมายความว่า เมื่อได้มีการประกาศใช้กฎหมายเรื่องใดฉบับใดแล้ว กฎหมายนั้นก็จะใช้ได้ตลอดไป จะเก่าหรือล้าสมัยอย่างไรก็ใช้บังคับได้อยู่ จนกว่าจะได้มีการประกาศยกเลิก

4. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม

หมายความว่า กฎหมายทุกฉบับประชาชนต้องปฏิบัติตาม จะขัดกับผลประโยชน์ของตนอย่างไรหรือไม่เห็นด้วยกับกฎหมายฉบับนั้นก็ปฏิเสธไม่ได้ เช่น กฎหมายกำหนดให้ผู้มีรายได้ต้องเสียภาษีอากร ชายไทยอายุย่างเข้า 21 ปี ใน พ.ศ. ใดต้องตรวจเข้ารับราชการทหาร เป็นต้น บุคคลที่ถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติตามจะปฏิเสธไม่ได้

5. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

หมายความว่า ผู้กระทำความผิดหรือผู้ละเมิดตามที่กฎหมายกำหนดต้องถูกลงโทษ เช่น กฎหมายกำหนดผู้มีรายได้ต้องเสียภาษี ผู้นั้นต้องรับโทษปรับหรือถูกยึดทรัพย์สินมาขายหรือชำระค่าภาษี เป็นต้น

ที่มาของกฎหมาย

1. **กฎหมายลายลักษณ์อักษร** คือ กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามแบบพิธีและขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยตราขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและประกาศให้ประชาชนทราบ เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น กฎหมายของไทยส่วนใหญ่ที่ศาลหรือผู้ใช้นำมาปรับแก้คดีคือ กฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นสำคัญ

2. **กฎหมายจารีตประเพณี** คือ กฎหมายที่ไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ประชาชนได้ประพฤติตามแบบอย่างกันมาเป็นเวลาช้านานโดยรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง และรัฐใช้ข้อปฏิบัติเหล่านี้เสมือนกฎหมายอย่างหนึ่ง โดยมีศาลยุติธรรมรับรองกฎหมายจารีตประเพณี

3. **หลักกฎหมายทั่วไป** คือ หลักเกณฑ์ทั่วไป ของกฎหมายที่ยึดหลักความเป็นธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป โดยศาลยุติธรรมเป็นผู้รับรองหลักกฎหมายว่ามีฐานะเป็นกฎหมายและมีผลบังคับใช้ได้

ประเภทและลำดับชั้นของกฎหมาย

ประเภทของกฎหมาย กฎหมายมี 3 ประเภทคือ

1. กฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน ได้แก่ ราชฎรทั่วไปในฐานะที่รัฐเป็นฝ่ายปกครองมีอำนาจเหนือกว่าราษฎร กฎหมายมหาชนได้แก่กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
2. กฎหมายเอกชน เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชน ในฐานะเท่าเทียมกันกฎหมายเอกชนได้แก่กฎหมายแพ่ง และกฎหมายพาณิชย์
3. กฎหมายระหว่างประเทศ คือกฎหมายที่กำหนดตามความเกี่ยวพันระหว่างประเทศต่อประเทศ หรือรัฐต่อรัฐแบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ
 - 3.1 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
 - 3.2 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล
 - 3.3 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา

ลำดับชั้นของกฎหมาย

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญ

กฎหมายสูงสุดในการจัดระเบียบการปกครองประเทศ ซึ่งจะวางระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดของรัฐหรืออำนาจอธิปไตย ได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ตลอดจนการกำหนดสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของชนชาวไทย

2. พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.)

กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา เป็นกฎหมายหลักที่สำคัญที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันพระราชบัญญัติเป็นกฎหมายที่มีลำดับชั้นรองลงมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติที่สำคัญที่รัฐสภาตราออกมาใช้บังคับ เช่น พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 เป็นต้น

3. ประมวลกฎหมาย

กฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ได้บัญญัติหรือตราขึ้นโดยรวบรวมจัดเอาบทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายที่เป็นเรื่องเดียวกันเอามารวบรวมเป็นหมวดหมู่ วางหลักเกณฑ์ให้อยู่ในที่เดียวกันและมีข้อความเกี่ยวเนื่องติดต่อกันอย่างเป็นระเบียบ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลรัษฎากร เป็นต้นประมวลกฎหมายมีฐานะเท่าเทียมกับพระราชบัญญัติ

4. พระราชกำหนด (พ.ร.ก.)

กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และต้องเป็นกรณีเพื่อจะรักษาความปลอดภัยของประเทศหรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือเป็นพระราชกำหนดเกี่ยวกับการภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน และเมื่อได้ประกาศใช้แล้วต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อสภาทันทีถ้ารัฐธรรมนูญก็มีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้ารัฐสภาไม่อนุมัติก็ตกไป แต่ถ้าไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น การประกาศใช้พระราชกำหนดให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีนายรัฐมนตรี

เป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการ

5. พระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ)

กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี พระราชกฤษฎีกาจะออกได้ต่อเมื่อพระราชบัญญัติซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บทให้อำนาจไว้ พระราชกฤษฎีกาจึงเป็นเสมือนกฎหมายที่ไม่สามารถจะออกมาให้ขัดหรือแย้งกับกฎหมายแม่บท และถ้ากฎหมายแม่บทถูกยกเลิก พระราชกฤษฎีกานั้นก็ถือว่าถูกยกเลิกไปด้วยการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

6. กฎกระทรวง

กฎหมายที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติอันเป็นกฎหมายแม่บทออกมาเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ กฎกระทรวงจึงเป็นกฎหมายบริวารที่กำหนดรายละเอียดของกฎหมายแม่บทอีกต่อหนึ่ง กฎกระทรวงจะออกมาขัดแย้งกับกฎหมายแม่บทไม่ได้และถ้ากฎหมายแม่บทถูกยกเลิก กฎกระทรวงนั้นถือว่าถูกยกเลิกไปด้วย คณะรัฐมนตรีเป็นอนุมัติกฎกระทรวง การประกาศใช้กฎกระทรวงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

7. ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง

กฎหมายปลีกย่อยประเภทที่เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการปฏิบัติราชการภายในและการที่จะนำกฎหมายปลีกย่อยเหล่านี้ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ต้องเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ถ้าในกฎหมายไม่ได้กำหนดเช่นนั้นก็อยู่ในดุลยพินิจของผู้มีอำนาจว่าจะประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาหรือไม่ ซึ่งประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งเหล่านั้นก็เป็นกฎหมายได้เช่นกัน

8. กฎหมายที่ออกโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น

ได้แก่ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ข้อบัญญัติเมืองพัทยา ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ และข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นกฎหมายที่มีพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์กรปกครองตนเองอันเป็นการบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ให้มีอำนาจออกกฎหมายบังคับใช้เฉพาะท้องถิ่นเท่านั้น

สรุปสาระสำคัญ

1. ลักษณะสำคัญของกฎหมาย มี 5 ประเภท

1. กฎหมายต้องมาจากรัฐอธิปไตย
2. กฎหมายเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับที่ใช้ทั่วไป
3. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ใช้ได้เสมอไป
4. กฎหมายเป็นข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม
5. กฎหมายต้องมีสภาพบังคับ

2. ที่มาของกฎหมายไทย ได้แก่

1. กฎหมายลายลักษณ์อักษร
2. กฎหมายจารีตประเพณี
3. กฎหมายทั่วไป
4. ประเภทของกฎหมาย ได้แก่กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย

พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และกฎหมายที่ออกโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น

ที่มา : รวมกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ฉบับปรับปรุงใหม่ สำนักงานอัยการสูงสุด ถนนรัชดาภิเษก
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

กฎหมายอาญา

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิด (ลักษณะความผิด) และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น (ลักษณะโทษ) เช่น

1. บัญญัติลักษณะความผิดว่าการที่ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด คือ “ความผิดฐานลักทรัพย์”
2. บัญญัติลักษณะโทษ คือกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ไว้คือ “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 6,000 บาท”

กฎหมายอาญา หมายถึง กฎหมายทุกอย่างที่บัญญัติถึงลักษณะความผิดและลักษณะโทษทางอาญา แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. ต้องมีการกระทำ

การกระทำ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก การละเมอ หรือการถูกสะกดจิตแล้วกระทำความผิดในระหว่างนั้น ย่อมไม่ใช่การกระทำ จึงไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย

2. ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดขึ้น จะมีขั้นตอนของการกระทำเป็น 3 ระยะ

- 2.1 การคิดที่จะกระทำ
- 2.2 ตกลงใจหรือตัดสินใจที่จะกระทำ
- 2.3 ได้มีการกระทำตามที่ตกลงใจนั้น

3. การกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เมื่อมี “การกระทำ” แล้วต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำนั้นเข้าองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดหรือไม่ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และฉ้อโกง เป็นต้น โทษทางอาญา มี 5 สถานคือ

- 3.1 ประหารชีวิตคือการนำตัวผู้รับโทษไปฉีดยาให้ตาย
- 3.2 จำคุก คือ การเอาตัวไปคุมขังไว้ในเรือนจำตามกำหนดเวลาที่ศาลพิพากษา
- 3.3 กักขัง คือ โทษที่ให้กักตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่กักขัง ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำทางปฏิบัติให้เอาตัวไปกักขังไว้ที่สถานี่ตำรวจ
- 3.4 ปรับ คือ โทษที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล
- 3.5 ริบทรัพย์สิน คือการเรียกเอาทรัพย์สินจากผู้รับโทษเข้าเป็นของรัฐ

ความผิดของเด็กและเยาวชนในทางอาญา

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์นั้น ก็หมายความว่ารวมถึงว่าบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปกระทำความผิดอาญาไม่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะพิจารณาคดีได้

ในความผิดทางอาญา ผู้กระทำมีความสามารถรู้ผิดชอบในการที่กระทำไป จึงจะเป็นความผิดต้องรับโทษ เด็กและเยาวชนคือผู้ที่หย่อนความสามารถ ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่ทำความผิดอาญา แม้การกระทำนั้นจะเป็นความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับลดหย่อนผ่อนโทษให้ดังนี้

1. เด็กอายุไม่เกิน 7 ปี กระทำความผิดทางอาญา เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ยกเว้นโทษให้โดยเด็ดขาดจะเอาตัวเด็กไปกักขังหรือควบคุมใด ๆ แม้ระหว่างสอบสวนก็ไม่ได้ทั้งสิ้น
2. เด็กอายุกว่า 7 ปี แต่ยังไม่เกิน 14 ปี กระทำความผิดอาญา เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่ศาลอาจใช้ “วิธีการสำหรับเด็ก” เช่นว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไปหรือส่งตัวไปสถานฝึกอบรมสำหรับเด็กชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ได้
3. ผู้ใด (กฎหมายใช้คำว่า “ผู้ใด”) อายุต่ำกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี กระทำความผิดอาญา ผู้นั้นอาจถูกศาลใช้ “วิธีการสำหรับเด็ก” หรือถ้าเห็นสมควรจะพิพากษาลงโทษ โดยลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่งหนึ่งสำหรับความผิดนั้นก็ได้ ลดมาตราส่วนโทษ โดยลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่งสำหรับความผิดนั้นก็ได้ ลดมาตราส่วนโทษ เช่น กฎหมายกำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดนั้นไว้จำคุกไม่เกิน 10 ปี ถ้าลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่งคงเป็นจำคุกไม่เกิน 5 ปีเป็นต้น
4. ผู้ใดอายุกว่า 17 ปี แต่ยังไม่เกิน 20 ปี กระทำความผิดอาญา ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษ 1 ใน 3 หรือกึ่งหนึ่งสำหรับความผิดนั้นก็ได้ (ไม่ลดเลยก็ได้) ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเยาวชนคืออายุไม่เกิน 18 ปี เมื่อศาลเห็นสมควรศาลจะพิพากษาจำคุกแล้วเปรียบเทียบโทษจำคุก “กักและอบรม” ในสถานกักและอบรมของสถานพินิจตามเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าที่ผู้นั้นจะมีอายุครบ 24 ปี
วิธีการสำหรับเด็ก ซึ่งศาลอาจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งคือ
 1. ว่ากล่าวตักเตือนเด็กหรือผู้ปกครองแล้วปล่อยตัวไป
 2. วางข้อกำหนดถ้าเด็กไปกระทำความผิดอีก จะปรับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
 3. กำหนดเงื่อนไขควบคุมความประพฤติของเด็ก เช่น ให้ไปรายงานตัว ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพหรือละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร
 4. มอบตัวเด็กให้อยู่กับบุคคลหรือองค์กรเพื่ออบรมสั่งสอน
 5. ส่งตัวไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ

กฎหมายแพ่ง

กฎหมายแพ่ง เป็นกฎหมายเอกชนว่าด้วยสิทธิ หน้าที่และความเกี่ยวข้องระหว่างเอกชนต่อเอกชน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

“**กฎหมายแพ่ง**” ของไทยเราบัญญัติในรูปของประมวลกฎหมาย รวมกับ “กฎหมายพาณิชย์” เรียกว่า “ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” เขียนเป็นอักษรย่อว่า ป.พ.พ. มีอยู่ทั้งหมด 6 บรรพ หรือ 6 ตอน

บรรพ 1	หลักทั่วไป
บรรพ 2	หนี้
บรรพ 3	เอกเทศสัญญา
บรรพ 4	ทรัพย์สิน
บรรพ 5	ครอบครัว
บรรพ 6	มรดก

1. ตั้งแต่เมื่อคลอดออกจากครรภ์มารดาและมีชีวิตอยู่รอดเป็นทารก กล่าวคือเริ่มมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายและจำมีอยู่เรื่อย ๆ ไปจนกระทั่งสิ้นสภาพบุคคลคือตาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญในเมื่อผู้นั้นหายไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หลายปีตามที่กฎหมายกำหนด ปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลธรรมดาอยู่ที่ว่า บุคคลนั้นมีความสามารถทำนิติกรรมสัญญาผูกพันทรัพย์สินของตนเองได้เพียงใด มีกฎหมายจำกัดหรือตัดทอนความสามารถของบุคคลไว้อย่างไรบ้างหรือไม่

บุคคลที่กฎหมายจำกัดตัดทอนความสามารถ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผู้หย่อนความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ มี 3 ประเภทคือ

1. ผู้เยาว์
2. คนไร้ความสามารถ
3. คนเสมือนไร้ความสามารถ

สำหรับคนไร้ความสามารถและคนเสมือนไร้ความสามารถนั้น เป็นคนวิกลจริตหรือหย่อนความสามารถเพราะสภาพร่างกายพิการหรือจิตใจไม่ปกติ และศาลได้มีคำสั่งให้บุคคลเหล่านั้นมีสถานะดังกล่าว และกำหนดให้มีความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญาในขอบเขตจำกัด ซึ่งทางปฏิบัติแล้วไม่มีปัญหาเพราะไม่ค่อยจะมีบุคคลเหล่านี้ตามคำสั่งศาลเท่าไรนัก และทำจะศึกษาโดยละเอียดในระดับสูงต่อไป

ผู้เยาว์ คือ ผู้ที่อ่อนอายุ หย่อนความรู้สึกลึกซึ้งชอบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้เยาว์อาจบรรลุนิติภาวะได้ 2 กรณีคือ

1. โดยอายุ กล่าวคือ เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์
2. โดยการสมรส กล่าวคือ เมื่อผู้เยาว์อายุครบ 17 ปีบริบูรณ์และได้ทำ

การสมรสกัน(จดทะเบียนสมรส) บุคคลนั้นก็พ้นจากภาวะผู้เยาว์เป็นบุคคลบรรลุนิติภาวะ

โดยปกติผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้อง ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม คือ บิดามารดาก่อน มิฉะนั้นสิ่งที่ทำไปจะตกเป็นโมฆียะ ดังนั้นกิจการดังกล่าวบิดามารดาจึงเป็นผู้จัดการแทนผู้เยาว์เป็นส่วนมาก

นิติกรรมดังต่อไปนี้ผู้เยาว์สามารถทำได้เองและมีผลสมบูรณ์ คือ

1. นิติกรรมที่เป็นคุณประโยชน์แก่ผู้เยาว์ฝ่ายเดียว เช่น เขาให้ที่ดินแก่ผู้เยาว์โดยเสนหา ผู้เยาว์รับการให้ได้เอง
2. นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว เช่น การรับรองบุตร กล่าวคือ ผู้เยาว์ที่เป็นชายมีบุตรกับหญิงซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรสกัน ผู้เยาว์สามารถจดทะเบียนรับรองได้กว่าเป็นบุตรของตนได้เพราะเป็นเรื่องเฉพาะตัว
3. นิติกรรมที่จำเป็นเพื่อการเลี้ยงชีพของผู้เยาว์ ซึ่งต้องเป็นการเลี้ยงชีพจริง ๆ และสมแก่ฐานะของผู้เยาว์ เช่น ซื้ออาหาร เครื่องนุ่งห่มหลับนอน หนังสือตำรา เป็นต้น
4. ผู้เยาว์อาจทำนินยกรรมกำหนดทรัพย์สินของตนเองก่อนตายได้ เมื่อมีอายุครบ 15 ปี

2. นิติบุคคล

นิติบุคคล หมายถึง บุคคลตามกฎหมาย กล่าวคือ คณะบุคคล หน่วยงาน กองทรัพย์สิน หรือกิจการอันใดอันหนึ่งที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรืออนุญาตให้จัดตั้งขึ้นมีฐานะเป็นบุคคล เช่น กระทรวง ทบวง กรม วัฒนาอาราม สมาคม มูลนิธิ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่กฎหมายรับรองให้มีสภาพอย่างบุคคลธรรมดา เช่น สามารถเป็นเจ้าของ ลูกหนี้ หรือเป็นโจทก์ เป็นจำเลย เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่างซึ่งว่าโดยสภาพแล้ว จะพึงมีพึงได้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น เช่น นิติบุคคลจะทำ

การสมรสหรือเป็นสามีภรรยาหรือรับบุตรบุญธรรมไม่ได้ เป็นต้น

ผู้แทนของนิติบุคคลที่มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล เช่น

1. กระทรวงและทบวง	มีรัฐมนตรี	เป็นผู้แทน
2. กรม	มีอธิบดี	เป็นผู้แทน
3. จังหวัด	มีผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นผู้แทน
4. วัฒนาอาราม	มีเจ้าอาวาส	เป็นผู้แทน
5. บริษัทจำกัด	มีกรรมการ	เป็นผู้แทน
6. ห้างหุ้นส่วนจำกัด	มีกรรมการ	เป็นผู้แทน
7. สมาคม	มีหุ้นส่วนผู้จัดการ	เป็นผู้แทน
8. มูลนิธิ	มีคณะกรรมการ	เป็นผู้แทน
9. เทศบาล	มีนายกเทศมนตรี	เป็นผู้แทน

ความรับผิดชอบเด็กและเยาวชนในทางแพ่ง

ตามหลักกฎหมายแพ่ง โดยปกติผู้เยาว์ไม่สามารถทำนิติกรรมสัญญาที่สำคัญ ๆ ไต่ ๆ ได้ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน ทางปฏิบัติจึงไม่ค่อยเกิดปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบของผู้เยาว์ในหนี้สินที่มีมูลอันเกิดจากนิติกรรมสัญญา

มูลหนี้ที่ผู้เยาว์อาจจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายที่อาจพบได้ก็คือ มูลหนี้หรือหนี้สินอันเกิดจากการกระทำ “ละเมิด” ของผู้เยาว์คือด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ผู้เยาว์กระทำให้อื่นเสียหาย

ความรับผิดทางแพ่ง ไม่มีกฎหมายยกเว้นให้ผู้เยาว์ไม่ต้องรับผิดหรือรับผิดน้อยลง เช่นความรับผิดทางอาญาแต่อย่างใด

การบังคับคดีทางแพ่ง

ทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ย่อมผูกพันที่จะถูกบังคับนำมาชำระหนี้ กล่าวคือ เมื่อลูกหนี้ได้ก่อหนี้ขึ้นแล้ว หนี้สินย่อมผูกพันกองทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมด กองทรัพย์สินดังกล่าวนี้อาจจะกลายเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่แล้ว ในขณะที่ก่อให้เกิดหนี้ หรืออาจเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้จะได้มาในอนาคต รวมทั้งเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้ด้วย แต่เจ้าหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) มีสิทธิ์ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงพอที่พอจะชำระหนี้แก่ตน จะยึดเกินกว่าที่จำเป็นจะต้องชำระหนี้แก่ตนมิได้ และการยึดทรัพย์สินจะต้องกระทำโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีตามคำสั่งศาลเท่านั้น เจ้าหนี้จะทำการยึดทรัพย์สินลูกหนี้เองไม่ได้

ข้อยกเว้นการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้

1. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษายึดทรัพย์สินบางอย่างของลูกหนี้ เช่น เครื่องนุ่งห่มหลักนอนหรือเครื่องใช้ในครัวเรือนโดยประมาณรวมกันไม่เกิน 5,000 บาท เครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพหรือประกอบวิชาชีพ เช่น เลื่อย ค้อนของช่างไม้ หรือจักรเย็บผ้าของช่างตัดเสื้อผ้า เป็นต้น โดยประมาณราไม่เกิน 10,000 บาท หรือเงินเดือนบำเหน็จบำนาญของข้าราชการจะยึดไม่ได้ (เงินเดือนของลูกจ้างเอกชนยึดได้)

2. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ยึดเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมตามสมควรของภิกษุ เช่น เครื่องสูบน้ำ รถไถนาที่ใช้ในการทำไร่ นา เป็นต้น

ถ้าลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดให้ยึดเพื่อขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระหนี้ เจ้าหนี้จะบังคับลูกหนี้ให้ทำการงานแทนการชำระหนี้ หรือให้ตรวจจับเอาตัวไปคุมขังไม่ได้ จึงอาจพูดได้ง่าย ๆ ได้ว่าหนี้สินทางแพ่งไม่ว่าจะมีมากสักเท่าไร เจ้าตัวจะเอาตัวลูกหนี้มากักขัง จำคุก หรือให้ทำการงานแทนการชำระหนี้ไม่ได้

ตารางแสดงข้อแตกต่างระหว่างความผิดทางอาญากับทางแพ่ง

ทางอาญา	ทางแพ่ง
1. เป็นการกระทำความเดือดร้อนแก่แผ่นดิน หรือก่อให้เกิดความหวั่นเกรงกลัวแก่ประชาชนทั่วไป	1. เป็นเรื่องระหว่างเอกชนต่อเอกชนด้วยกันเองจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นเท่านั้น
2. เมื่อผู้กระทำผิดตายลง การฟ้องร้องย่อมระงับไป (โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด)	2. เป็นเรื่องของการชดใช้ค่าเสียหายอันเกี่ยวกับกองทัพยศินเมื่อลูกหนี้ตายไปปกติฟ้องเรียกร้องเอาจากกองมรดกได้
3. ความผิดทางอาญาถือเอาเจตนาเป็นใหญ่ (เว้นแต่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท)	3. ความผิดทางแพ่งถือเอาความผิดตามตัวบทกฎหมาย จะมีเจตนาหรือไม่ไม่สำคัญ เพราะเป็นการชดใช้ค่าเสียหาย
4. ติความโดยเคร่งครัด ไม่มีกฎหมายขัดแย้งย่อมไม่มีการลงโทษ	4. การติความโดยเคร่งครัดไม่มี ต้องเป็นไปตามเจตนาของคู่กรณี เพราะเป็นเรื่องค่าสินไหมทดแทน
5. เป็นโทษที่จะลงแก่เนื้อตัวของผู้กระทำความผิด เช่น ประหารชีวิต จำคุกหรือกักขัง เป็นต้น	5. ถูกบังคับให้ใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนเท่านั้นเน้นที่ตัวทรัพย์สิน
6. โดยมากความผิดอาญาไม่อาจยอมความได้ เว้นแต่ความผิดต่อส่วนตัว	6. ผู้เสียหายจะยกเว้นความรับผิดให้เมื่อใดก็ได้ตกลงกันเองได้
7. บุคคลที่เข้าร่วมกระทำ อาจมีความรับผิดมากน้อยแตกต่างกัน เช่น ในฐานะตัวการหรือผู้สนับสนุน เป็นต้น	7. ขึ้นอยู่กับมูลเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้ ซึ่งอาจเป็นหนี้ร่วมอันจะต้องรับผิดร่วมกันทั้งหมด
8. การลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อที่จะบำบัดความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สังคมเป็นส่วนรวม	8. บำบัดความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่เอกชนคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

กฎหมายเกี่ยวข้องกับชื่อบุคคล

กฎหมายเกี่ยวกับชื่อบุคคล บุคคล (บุคคลธรรมดา) ตามปกติต้องมี “ชื่อตัว” และ “ชื่อสกุล” เพื่อกำหนดว่าบุคคลนั้นคือใคร ซึ่งต่อไปก็ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวบุคคลนั้นอีกว่า เขามีภูมิลำเนาอยู่ที่ไหน และมีสถานะเป็นชายหรือหญิง เป็นผู้เยาว์หรือบรรลุนิติภาวะ เป็นโสดหรือมีคู่สมรสแล้ว เป็นต้น “ชื่อบุคคล” จึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530) ที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับชื่อบุคคลไว้โดยเฉพาะ รายละเอียดดังนี้

1. บุคคลผู้มีสัญชาติไทย ต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้
2. หลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัวและชื่อรอง ดังนี้
 - 2.1 ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินีหรือ ราชทินนาม (นามบรรดาศักดิ์ชั้นสัญญาบัตรที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทาน)
 - 2.2 ต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย
 - 2.3 ชื่อหนึ่งให้มีคำรวมกันได้ไม่เกิน 5 พยางค์ (เดิมกำหนดไว้ไม่เกิน 3 พยางค์)
 - 2.4 ต้องมีที่มาหรือมีความหมายที่ดี ซึ่งความหมายในที่นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานเท่านั้นแต่ให้หมายรวมถึงพจนานุกรมทั่วไปที่ใช้กันอยู่
3. หลักการตั้งชื่อสกุล มีดังนี้
 - 3.1 ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี
 - 3.2 ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตนของผู้บุพการี หรือของผู้สืบสันดาน
 - 3.3 ต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทาน เว้นแต่ราชทินนามของตนของผู้บุพการี หรือของผู้สืบสันดาน
 - 3.4 ต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย
 - 3.5 ต้องมีพยัญชนะไม่เกินกว่า 10 พยัญชนะ เว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล
4. หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับชื่อบุคคล
 - 4.1 ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ และจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ก็ได้และมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้
 - 4.2 หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี
 - 4.3 หญิงหม้ายโดยการหย่าให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน
 - 4.4 หญิงม่ายโดยความตายของสามีจะใช้ชื่อสกุลของสามี หรือใช้ชื่อสกุลเดิมของตนก็ได้
5. การค้นหาตัวบุคคล การตรวจค้นหาตัวบุคคล ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้อง ลูกหนี้หรือผู้ต้องหา หรือจำเลยที่กระทำความผิดอาญา ทางราชการมีสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อบุคคล (ชื่อตัวและชื่อสกุล) ที่อยู่และสถานะต่าง ๆ ทาง

ทะเบียนราษฎรของบุคคลทั่วประเทศไว้ครบถ้วน โดยเก็บและรวบรวมข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้ไปติดต่อค้นหาบุคคลที่ต้องการได้ โดยการแจ้งชื่อตัวและชื่อสกุลของบุคคลนั้น เจ้าหน้าที่สามารถตรวจค้นให้ท่านได้ นอกจากนี้สำนักงานเขตต่าง ๆ ของ กรุงเทพมหานครบางเขต ก็สามารถจะให้บริการได้

กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน

บัตรประจำตัวประชาชนเป็นเอกสารหรือบัตรที่ทางราชการออกให้แก่ผู้ถือ อันเป็นหลักฐานแสดงว่าผู้ถือบัตรมีสัญชาติไทย มีชื่อตัว ชื่อสกุลว่าอะไร เกิดเมื่อไร และอยู่ที่ไหน เพื่อให้ประโยชน์ในการแสดงตนในการติดต่อหน่วยราชการ ธนาकार ธุรกิจเอกชน ตลอดจนการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นที่นิยมใช้ถ้อยคำในการชักชวนไปใช้สิทธิ์ว่า “ไม่มีชื่อ ไม่มีบัตร” เป็นต้น หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับบัตรประจำตัวประชาชนมีกำหนดในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ของผู้ที่จะต้องมียบัตรประจำตัวประชาชน
 - 1.1 ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย
 - 1.2 อายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์
 - 1.3 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในท้องที่นั้น
2. การขอมียบัตรประจำตัวประชาชน บุคคลผู้ใดเมื่อมีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ให้ไปติดต่อที่อำเภอ ที่ฝ่ายทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำนักงานเขตที่งานทะเบียน หมวดบัตรประจำตัวประชาชน และถ้าอยู่ในเขตเทศบาลให้ไปติดต่อที่สำนักงานเทศบาลนั้น โดยสำเนาทะเบียนฉบับเจ้าบ้านและสูติบัตรไปด้วย แล้วแจ้งความประสงค์ต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะให้กรอกข้อความในแบบคำขอมียบัตรและออกใบรับคำขอมียบัตร (ใบเหลือง) เพื่อถือแทนบัตรประจำตัวประชาชนและเจ้าหน้าที่จะนัดไปรับบัตรประจำตัวประชาชนตัวจริงในภายหลัง บัตรประจำตัวประชาชนมีอายุใช้ได้ 6 ปีนับแต่วันออกบัตร เว้นแต่บัตรที่ยังใช้ได้อยู่ในวันที่ผู้ถือบัตรมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ ก็คงให้ใช้ไปตลอดชีวิต
3. ความผิดและอัตราโทษของผู้ฝ่าฝืน
 - 3.1 ไม่ยื่นคำขอมียบัตรภายใน 90 วัน นับแต่วันที่มียอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ โทษปรับไม่เกิน 200 บาท
 - 3.2 ไม่ขอเปลี่ยนบัตรใหม่เมื่อบัตรหมดอายุภายใน 90 วัน นับแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุโทษปรับไม่เกิน 200 บาท
 - 3.3 ไม่ขอทำบัตรใหม่ในกรณีที่บัตรหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่บัตรนั้นสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุด โทษปรับไม่เกิน 200 บาท เช่นเดียวกัน
 - 3.4 ไม่ขอเปลี่ยนบัตรใหม่ในกรณีที่ผู้ถือบัตรเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล โทษปรับไม่เกิน 200 บาทเช่นกัน
 - 3.5 ผู้ถือบัตรผู้ใดไม่อาจแสดงบัตรหรือใบรับ (ใบเหลือง) เมื่อเจ้าพนักงานตรวจบัตรขอตรวจโทษปรับไม่เกิน 100 บาท (ควรจะพกบัตรอยู่เสมอ)
4. บุคคลผู้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมียบัตรประจำตัวประชาชน มี 25 ประเภท เช่น ภิกษุ สามเณร นักพรต นักบวช และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน(ฉบับที่2)พ.ศ.2542
อายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 70 ปีบริบูรณ์

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว การหมั้น

1. การหมั้น การหมั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับผู้หญิง การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 บริบูรณ์แล้ว ผู้เยาว์จะทำการหมั้นได้ต้องได้รับความยินยอมของบิดาและมารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองแล้วแต่กรณี การหมั้นไม่เป็นเหตุที่จะร้องขอให้ศาลบังคับให้สมรสได้ กล่าวคือ เมื่อหมั้นกันแล้วฝ่ายหนึ่งไม่ยอมสมรสด้วย อีกฝ่ายหนึ่งจะฟ้องบังคับไม่ได้ แต่อาจฟ้องเรียกค่าทดแทนความเสียหายได้

กฎหมายมิได้บัญญัติว่าจะทำการสมรสได้ต่อเมื่อมีการหมั้นกันก่อน ฉะนั้นชายหญิงอาจทำการสมรสกันโดยไม่มีการหมั้นก็ได้

ของหมั้น เป็นทรัพย์สินของฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น เมื่อหมั้นแล้วของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง ถ้าฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นให้คืนของหมั้นแก่ฝ่ายชาย

สินสอด เป็นทรัพย์สินของฝ่ายชายให้แก่บิดามารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิงแล้วแต่กรณี เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิง หรือโดยมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายหญิงต้องรับผิดชอบทำให้ชายไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับหญิงนั้น ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนได้

2. เงื่อนไขแก่การสมรส การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ เช่น ชายหรือหญิงหรือทั้งสองคนอายุไม่ครบ 17 ปีบริบูรณ์ แต่มีความจำเป็นต้องทำการสมรสเพราะต้องเดินทางไปต่างประเทศในฐานะครอบครัวที่เป็นสามีภรรยาด้วยกัน ศาลอาจเห็นสมควรอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์

ข้อห้ามมิให้ทำการสมรส

1. ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริต หรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
2. ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา กรณีเช่นนี้ลูกพี่ลูกน้องแม้จะใช้ชื่อสกุลเดียวกันก็อาจจะทำการสมรสกันได้ เพราะกฎหมายมิได้บัญญัติห้ามไว้

3. ชายหรือหญิงขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่แล้ว
4. ผู้รับบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้ การสมรสจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนสมรสแล้วเท่านั้น ผู้เยาว์จะทำการสมรสได้จะต้องได้รับความยินยอมจากบิดาและมารดา ผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองแล้วแต่กรณี การจดทะเบียนสมรส ตามปกติแล้วจะจด ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานเขตแห่งใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องไปจดทะเบียนสมรส ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่เขนที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา สามีภรรยาต้องอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน

ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา ถ้าสามีภรรยาได้ทำสัญญาก่อนสมรสในเรื่องทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษอย่างไรก็ให้เป็นไปตามนั้น ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา นอกจากที่ได้แยกไว้เป็น “สินส่วนตัว” ย่อมเป็น “สินสมรส”

สินส่วนตัว ได้แก่ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส
- (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ

หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพของกลุ่มสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

- (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดก หรือโดยการให้โดยเสน่หา
- (4) ที่เป็นของหมั้นสินส่วนตัวของฝ่ายใดถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นซื้อทรัพย์สินอื่นมาหรือขายได้เป็นเงินมาทรัพย์สินอื่นหรือเงินนั้นเป็นส่วนตัวของฝ่ายนั้น สินส่วนตัวของฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ

สินสมรส ได้แก่ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส
- (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่า เป็นสินสมรส
- (3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว

ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือไม่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

ตารางแสดงทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา

ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา	
สินส่วนตัว	สินสมรส
1. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส	1. ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างการสมรส
2. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา	2. ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่า เป็นสินสมรส
ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา	
สินส่วนตัว	สินสมรส
3. ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของกลุ่มสมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	3. ทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว
4. ทรัพย์สินที่เป็นของหมั้น (เป็นของภริยา)	4. ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานอกจากที่ได้แยกไว้เป็น “สินส่วนตัว” ย่อมเป็นสินสมรส

4. การสิ้นสุดแห่งการสมรส การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนหรือให้หย่า

ศาลพิพากษาให้เพิกถอน หมายความว่า การสมรสตกเป็นโมฆียะ เช่น คู่สมรสอายุไม่ครบ 17 ปี บริบูรณ์ ผู้เยาว์ทำการสมรสโดยไม่ได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือสำคัญผิดในตัวคู่สมรสถูกกลั่นแกล้งหรือถูกข่มขู่ การสมรสนั้นตกเป็นโมฆียะและเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสนั้นก็สิ้นสุดลง

การหย่า การหย่านั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย หรือโดยคำพิพากษาของศาล

การหย่าโดยความยินยอมต้องทำเป็นตัวหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อย 2 คน และจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนการหย่าแล้ว

เหตุฟ้องหย่าเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้หย่ามีหลายกรณี แต่จะยกมากล่าวเฉพาะที่สำคัญ ๆ ดังนี้

- (1) สามีอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องหญิงอื่นฉันทมิภรรยา หรือภริยามีชู้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- (2) สามีหรือภริยาทำร้ายหรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยาม อีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ถ้าเป็นการร้ายแรงอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- (3) สามีหรือภริยาจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- (4) สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญหรือ ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่เป็นอยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- (5) สามีหรือภริยาผิดพันซ์บั้นที่ทำได้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- (6) สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง อันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่งและโรคลักษณะเรื้อรังไม่มีทางหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
- (7) สามีหรือภริยามีสภาพแห่งกาทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

บิดามารดากับบุตร

1. **บุตรชอบด้วยกฎหมาย** กรณีที่เกิดปัญหาเฉพาะว่าบุตรที่เกิดมาเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาหรือไม่ ซึ่งจะมีผลไปถึงอำนาจปกครองของบิดา ค่าอุปการณเลี้ยงดูและการรับมรดกส่วนมรดกนั้นไม่มีปัญหา กล่าวคือ กฎหมายบัญญัติว่า เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น

บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดามีได้ 3 ประการคือ

- (1) บุตรที่เกิดจากบิดามารดาที่ทำการสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (2) บุตรที่เกิดจากบิดามารดาที่มีได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่ต่อมาบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลัง
- (3) บิดาจดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรของบิดา

นอกจาก 3 กรณีดังกล่าวแล้วจะมีบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาอีกไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าบิดาแสดงพฤติการณ์รับรองว่าเป็นบุตร (ไม่ได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร) เช่น ส่งเสียอุปการะเลี้ยงดูให้ใช้ชื่อสกุล เป็นต้น บุตรดังกล่าวมีสิทธิรับมรดกของบิดาเหมือนบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ต่างกันแต่ไม่มีสิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมาย เช่น บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

2. สิทธิ หน้าที่ ของบิดามารดาและบุตร

- (1) บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุล
- (2) บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์
- (3) บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา
- (4) บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา อำนาจปกครอง

หรือสิทธิของบิดามารดา ได้แก่

- ก. กำหนดที่อยู่ของบุตร
 - ข. ทำโทษบุตรตามสมควร เพื่อว่ากล่าวสั่งสอน
 - ค. ให้บุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานานุรูป
 - ง. เรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่น ๆ ซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (5) ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ แต่เมื่อผู้นั้นหรือญาติสนิทของผู้นั้นร้องขอ อัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวก็ได้ กล่าวคือลูก หลาน (ลูกของลูก) จะฟ้องพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และทวดของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ ซึ่งแต่ก่อนเรียกคดีประเภทนี้ว่า “อุทลุม”

มรณบัตร เป็นเอกสารสำคัญทางราชการซึ่งเป็นหลักฐานรายละเอียดเกี่ยวกับการตายของบุคคล

3. การย้ายที่อยู่ เมื่อย้ายที่อยู่ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้านให้แจ้งการย้ายออกภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก
- (2) เมื่อมีผู้อยู่ที่อยู๋เข้าอยู่บ้านให้แจ้งภายใน 15 วัน นับแต่วันสร้างเสร็จ เพื่อขอเลขหมายประจำบ้าน

การแจ้งการสร้างบ้านใหม่และการรื้อถอนบ้านไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ความผิด ไม่แจ้งตามข้อ (1) (2) ภายในกำหนด มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน

1,000 บาท

สถานที่แจ้งขอเลขบ้าน กรณีสร้างบ้านใหม่และการแจ้งรื้อถอนบ้าน

- (1) ในเขตเทศบาล ให้แจ้งขอเลขบ้านกรณีสร้างบ้านใหม่หรือแจ้งรื้อถอนบ้านที่สำนักงานเทศบาล
- (2) นอกเขตเทศบาล ให้แจ้งขอเลขบ้านกรณีสร้างบ้านใหม่หรือแจ้งรื้อถอนบ้านที่ที่ว่าการอำเภอหรือที่ผู้ช่วยนายทะเบียนประจำหมู่บ้าน
- (3) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งขอเลขบ้านกรณีสร้างบ้านใหม่หรือแจ้งรื้อถอนบ้านที่สำนักงานเขต

กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรทางบก

พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2538

การจราจร มีบัญญัติอยู่ใน “พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522” (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2538) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้ถนนหรือทางของผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่จูง ชี่ หรือไล่ต้อนสัตว์ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อสงวนไว้ซึ่งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลที่ต้องเดินทางเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรจึงเป็นกฎหมายที่สำคัญยิ่งในปัจจุบันและเป็นกฎหมายใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่ทุกคนควรรู้และนำไปปฏิบัติ คำอธิบายนี้จะหยิบยกมาเฉพาะเรื่องที่น่ารู้ และการปลูกจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎจราจรเป็นสำคัญ

1. สัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจร

(1) สัญญาณ หมายความว่า สัญญาณใด ๆ ไม่ว่าจะแสดงด้วยธงไฟ ไฟฟ้า มือ แขน เสียง นกหวีด หรือด้วยวิธีอื่นใด สำหรับให้ผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนจูง ชี่ หรือ ไล่ต้อนสัตว์ ปฏิบัติตามสัญญาณนั้น เช่น สัญญาณไฟเขียว ไฟแดง เป็นต้น

(2) เครื่องหมายจราจร หมายความว่า เครื่องหมายใด ๆ ที่ได้ติดตั้งไว้หรือทำให้ปรากฏในเสีย สุขภาพให้ผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนจูง หรือไล่ต้อนสัตว์ปฏิบัติตามเครื่องหมายนั้น เช่น เครื่องหมายห้าม เลี้ยวซ้าย ห้ามเลี้ยวขวา ห้ามกลับรถ หรือห้ามจอด เป็นต้น

2. สภาพรถและแผ่นป้ายทะเบียนรถ

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่มีสภาพไม่มั่นคงแข็งแรง หรืออาจเกิดอันตรายหรืออาจทำให้เสื่อมเสีย สุขภาพอนามัยแก่ผู้ใช้ คนโดยสาร หรือประชาชนใช้ในทางเดินรถ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่มีได้ติดแผ่นป้ายเลขทะเบียน แผ่นป้ายเครื่องหมายเลขทะเบียน หรือ ป้าย ประจำรถ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ กฎหมายว่าด้วยการขนส่ง กฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน กฎหมายว่าด้วย รถลาก หรือกฎหมายว่าด้วยรถจ้ำง มาใช้ในทางเดินรถ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมีความผิดต้องระวาง โทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท

3. การขับรถ ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ในการขับรถ ผู้ขับขี่ต้องขับรถในทางเดินรถด้านซ้ายและต้องไม่ล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถ เว้น แต่กรณีต่อไปนี้ให้เดินทางขวาหรือล้ำกึ่งกลางของทางเดินรถได้

- ก. ด้านซ้ายของทางเดินรถมีสิ่งกีดขวางหรือปิดการจราจร
- ข. ทางเดินรถนั้นเจ้าพนักงานจราจรกำหนดให้เป็นทางเดินรถทางเดียว
- ค. ทางเดินรถนั้นกว้างไม่ถึง 6 เมตร

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมีความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200 บาท ถึง 500 บาท

(2) รถที่มีความเร็วช้าหรือต่ำกว่าความเร็วของรถคันอื่นที่ขับในทิศทางเดียวกัน ผู้ขับขี่ต้องขับรถให้ ไกล่ขอบทางเดินรถด้านซ้ายเท่าที่จะกระทำได้

รถบรรทุก รถโดยสารทุกโดยสาร รถจักรยานยนต์ในทางเดินรถซึ่งได้แบ่งช่องเดินรถในทิศทางเดียวกัน ไว้ตั้งแต่สองช่องขึ้นไปหรือได้จัดช่องเดินรถประจำทางด้านซ้ายไว้โดยเฉพาะ ต้องขับรถในช่องเดินรถด้าน ซ้ายสุดหรือใกล้เคียงกับช่องเดินรถประจำทางแล้วแต่กรณี

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมีความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 400 บาท ถึง 1,000 บาท

4. ใบอนุญาตขับรถ ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถ และต้องมีใบอนุญาตขับรถและสำเนา ภาพถ่ายใบคู่มือจดทะเบียนรถในขณะขับเพื่อแสดงต่อเจ้าพนักงานได้ทันที การขอใบอนุญาตขับรถนั้น ผู้ขอ ใบอนุญาตต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ กฎหมายกำหนด โดยยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่

ผู้ใดขับรถโดยไม่ได้รับอนุญาตขับรถต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 1,000 บาท

5. ผู้ขับขี่และคนโดยสารรถจักรยานยนต์ต้องสวม “หมวกนิรภัย” ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์และคนโดยสารรถจักรยานยนต์ ต้องสวมหมวกที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อป้องกันอันตราย ในขณะที่ขับขี่และโดยสารรถจักรยานยนต์ในท้องที่ที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่ 15 ธันวาคม 2535 เป็นต้นไป
- (2) ในเขตท้องที่จังหวัดของแก่น ชลบุรี เชียงใหม่ นครปฐม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นนทบุรี ปทุมธานี พิษณุโลก สงขลา สมุทรปราการ สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี อุตรธานี และอุบลราชธานี ให้มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่ 15 กันยายน 2536 เป็นต้นไป
- (3) ในเขตท้องที่จังหวัดอื่น นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ให้มีผลใช้บังคับ 15 กันยายน 2537 เป็นต้นไป ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

6. ผู้ขับขี่รถยนต์และคนโดยสารรถยนต์ซึ่งนั่งที่นั่งตอนหน้าต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัย

ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดให้ผู้ขับขี่รถยนต์ต้องรัดร่างกายด้วยเข็มขัดนิรภัยไว้กับที่นั่งในขณะที่ขับขี่รถยนต์ และต้องจัดให้คนโดยสารรถยนต์ ซึ่งนั่งตอนหน้าแถวเดียวกับที่นั่งผู้ขับขี่รถยนต์รัดร่างกายไว้กับที่นั่งด้วยเข็มขัดนิรภัยในขณะที่โดยสารรถยนต์ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

7. ห้ามมิให้เสพยาบ้า (แอมเฟตามีน) ขณะขับรถ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่เสพยาหรือรับเข้าร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกลุ่มแอมเฟตามีน (ยาบ้า) หรือวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างอื่นที่อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบันกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจัดให้มีการตรวจสอบทั้งประเภทตามที่กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าได้เสพยาหรือรับเข้าร่างกายด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทกลุ่มแอมเฟตามีน หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อประสาทอย่างอื่นที่กำหนดหรือไม่

ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 5,000 บาท ถึง 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ แต่ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 40,000 บาท ถึง 80,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

8. ห้ามมิให้แข่งรถในทางหรือถนน ห้ามมิให้ผู้ใดแข่งรถในทางหรือจัดสนับสนุน หรือส่งเสริมให้มีการแข่งรถทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจร

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่า 1 เดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

9. กรณีชนแล้วหนี กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดพิเศษเพิ่มขึ้นอีกกระทงหนึ่งต่างหากกล่าวคือ ถ้าผู้ขับรถโดยประมาทชนคนตายแล้วหลบหนี ผู้นั้นจะต้องรับโทษ 2 กระทง คือ จะต้องรับโทษฐานชนแล้ว

หนี้ยีกกระทงหนึ่งรวมเป็น 2 กระทง ความผิดฐานชนแล้วหนีมีหลักเกณฑ์ดังนี้

เมื่อขับรถหรือขี่หรือควบคุมสัตว์แล้วไปทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่ว่าจะมีความผิดของตนหรือไม่ก็ตามต้องปฏิบัติดังนี้

- (1) ต้องหยุดรถหรือสัตว์และให้ความช่วยเหลือตามสมควรทันที
- (2) แสดงตัวและแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใกล้เคียงทันที
- (3) ต้องแจ้งชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของตน และเลขหมายทะเบียนรถแก่ผู้เสียหายด้วย

ถ้าผู้ขับขี่หรือขี่รถควบคุมสัตว์หลบหนีไป กฎหมายให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิดและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดรถจนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือได้ตัวผู้ขับขี่และถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ไม่แสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่ภายใน 6 เดือน นับแต่วันเกิดเหตุ ให้ถือว่ารถนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดและให้ตกเป็นของรัฐ

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นกรณีที่บุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัสถึงตาย ต้องระวางโทษสูงขึ้น คือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 5,000 บาท ถึง 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- (1) ทางใดที่มีทางเท้าหรือไหล่ทางอยู่ข้างทางเดินรถ ให้คนเดินเท้าเดินบนทางเท้าหรือไหล่ทาง ถ้าทางนั้นไม่มีทางเท้าอยู่ข้างทางเดินรถให้เดินริมทางด้านขวาของตน
- (2) ภายในระยะไม่เกิน 100 เมตรนับจากทางข้ามห้ามมิให้คนเดินเท้าข้ามนอกทางข้าม
- (3) คนเดินเท้าซึ่งประสงค์จะข้ามทางเดินรถในทางเข้าที่มีไฟสัญญาณจราจรควบคุมคนเดินเท้า ให้ปฏิบัติตามไฟสัญญาณจราจรที่ปรากฏต่อหน้าดังต่อไปนี้
 - ก. เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟแดง ไม่ว่าจะมียูบหรือข้อความเป็นการห้ามมิให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้คนเดินเท้าหยุดรออยู่บนทางเท้า บนเกาะแบ่งทางเดินรถหรือในเขตปลอดภัย เว้นแต่ทางใดที่ไม่มีทางเท้า ให้หยุดบนไหล่ทางหรือขอบทาง
 - ข. เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเขียว ไม่ว่าจะมียูบหรือข้อความเป็นการอนุญาตให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินได้
 - ค. เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเขียวกะพริบทางด้านใดของทาง ให้คนเดินเท้าที่ยังไม่ได้ข้ามทางเดินรถหยุดรอบนทางเท้า บนเกาะแบ่งทางเดินรถหรือในเขตปลอดภัย แต่ถ้ากำลังข้ามทางเดินรถ ให้ข้ามทางเดินรถโดยเร็ว
- (4) คนเดินเท้าซึ่งประสงค์จะเดินข้ามทางเดินรถในทางข้าม หรือทางร่วมทางแยกที่มีสัญญาณจราจรควบคุมการใช้ทาง ให้ปฏิบัติดังนี้
 - ก. เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีแดง ให้หยุดรอทางด้านใดของทาง ให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถตามที่หยุดนั้น และต้องข้ามทางเดินรถภายในทางข้าม
 - ข. เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟเขียว ให้รุดผ่านทางด้านใดของทางห้ามมิให้คนเดินเท้าข้ามทางเดินรถด้านนั้น

- ค. เมื่อมีสัญญาณจราจรไฟสีเหลืองอำพันหรือไฟสีเขียวกะพริบทางด้านใดของทาง ให้คนเดินเท้าที่ยังไม่ได้เข้าทางเดินรถหยุดบนทางเดินบนเกาะแบ่งทางเดินรถหรือในเขตปลอดภัย แต่ถ้ากำลังข้ามทางเดินรถอยู่ในทางข้าม ให้ข้ามทางเดินรถโดยเร็ว
- (5) ห้ามมิให้ผู้ใดเดินแถว เดินเป็นขบวนแห่หรือเดินเป็นขบวนใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร เว้นแต่
- ก. เป็นแถวทหารหรือตำรวจ ที่มีผู้ควบคุมตามระเบียบแบบแผน
- ข. แถวหรือขบวนแห่หรือขบวนใด ๆ ที่เจ้าพนักงานจราจรได้อนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานจราจรกำหนด

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเทศชาติ

กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดหน้าที่ของชนชาวไทยไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร... ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 บัญญัติไว้ว่า “ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน”

ดังนั้นจึง ได้ชื่อว่าการรับราชการทหารเป็นหน้าที่สำคัญและประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะชายที่มีสัญชาติเป็นไทยทุกคนต้องรู้หน้าที่และขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้เกี่ยวกับการรับราชการทหาร

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497

กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องรับราชการทหารมีชื่อเรียกว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497” ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมมารวม 6 ฉบับ ประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา 1 ฉบับ และประกาศเป็นกฎกระทรวง รวม 73 ฉบับ การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ดังต่อไปนี้

ทหารกองเกิน หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์และยังไม่ถึง 30 ปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้ว

ทหารกองประจำการ หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

ทหารกองหนุน หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุน

วิธีนับอายุ ถ้าเกิดพุทธศักราชใด ให้ถือว่ามียุครครบหนึ่งปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้กำหนด

1. การลงบัญชีทหารกองเกิน

- (1) ชายที่มีสัญชาติเป็นไทย เมื่ออายุอย่างเข้า 18 ปี ในปี พ.ศ. ใดต้องไปแสดงเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน

ที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายใน พ.ศ. นั้น หากไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ให้นายอำเภอสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้

(2) ชายที่ยังไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน ไม่ว่าจะเป็เพราะเหตุใดก็ตาม ถ้าอายุยังไม่ถึง 46

ปีบริบูรณ์ จะต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินเช่นเดียวกับบุคคลในข้อ (1) ภายใน 30 วันนับแต่วันที่พ้นเหตุที่ทำให้ไปแจ้งตามกำหนดไม่ได้ โดยต้องไปแจ้งการลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเอง จะให้ผู้อื่นไปแจ้งแทนไม่ได้

ความผิด การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ข้อ (1) หรือ ข้อ (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อยกเว้น ผู้ที่ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินต่อนายอำเภอ แต่จะมีเจ้าพนักงานไปจัดการให้มีการลงบัญชีทหารกองเกินที่วัดหรือเรือนจำเองแล้วแต่กรณีคือ

- (1) สามเณรเปรียญ
- (2) ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

2. การคัดเลือกทหาร (การเรียกคนเข้ากองประจำการ) บุคคลที่อยู่ในกำหนดออกหมายเกณฑ์ให้มาตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการ คือ ผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้ว โดย

ความผิด ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่มารับหมายเรียกต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 300 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าฝ่าฝืนไม่ไปรับการตรวจเลือก (ไม่ไปรับการคัดเลือกทหาร) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

3. การเข้ารับราชการทหาร เมื่อผลการคัดเลือกทหารปรากฏว่าผู้ใดต้องเป็นทหารแล้ว ผู้นั้นต้องเข้ารับราชการทหาร ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์ของกระทรวงกลาโหม

ความผิด ผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหาร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 4 ปี

4. ข้อยกเว้น บุคคลต่อไปนี้เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้วไม่ต้องถูกเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ

- (1) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีน หรือญวน ซึ่งเป็นนักรธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง
- (2) นักบวชศาสนาอื่น ซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกไปสำคัญไว้
- (3) บุคคลซึ่งในระหว่างการศึกษาวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาทหาร
- (4) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

- (5) ครูซึ่งทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญไว้
- (6) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ
- (7) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม
- (8) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ
- (9) บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน

5. บุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับการทหาร

- (1) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญและนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือยสที่มีสมณศักดิ์
- (2) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้ เช่น ตาบอด หูหนวก แขน ขาพิการ กระดูกสันหลังโค้งหรือคนจนเห็นได้ชัด วัณโรค เบาหวาน โรคจิต เป็นใบอัมพาต โรคเรื้อน โรคเท้าช้าง มะเร็ง ตับแข็ง จมูกโหว่ เพดานโหว่ เป็นต้น
- (3) บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่น ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

6. ประโยชน์ของการเข้ารับราชการทหาร

นอกจากจะเป็นการรับใช้ประเทศชาติด้วยการทำหน้าที่เป็น “รั้วของชาติ” การเข้ารับราชการทหารแม้จะเป็น “ทหารเกณฑ์” ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวอย่างมาก กล่าวคือ การได้รับการฝึกแบบทหาร ซึ่งฝึกให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความกล้าหาญอดทน มีความเสียสละ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ตลอดจนความสามัคคีและฝึกให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุข

- ที่มา :
1. รวมกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ ฉบับปรับปรุงใหม่ สำนักงานอัยการสูงสุด ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
 2. สุพัตรา สุภาพและคณะ,หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส401 สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช(2533)
 3. www.google.com

เรื่อง กฎหมายรัฐธรรมนูญ

ประเทศไทยแต่เดิมนั้น อำนาจในการปกครองแผ่นดินเป็นสิทธิขาดของพระมหากษัตริย์แต่พระองค์เดียว หรือที่เรียกว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมาเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ได้มีกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า “คณะราษฎร” ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ นับแต่นั้นมา รัฐธรรมนูญกลายเป็นหลักสำคัญในการปกครองประเทศ แม้จะมีการยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลายครั้งตามสภาวะการณ์ของบ้านเมือง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2557 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 19 ของไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ลักษณะทั่วไปของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศและถือเป็นแม่บทของกฎหมายต่างๆ ถ้ากฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายนั้นจะใช้บังคับไม่ได้เมื่อก้าวถึงรัฐธรรมนูญจะเกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบการปกครอง ประมุขของประเทศ อำนาจอธิปไตย และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดรูปแบบให้ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว ไม่ใช่เป็นสหพันธรัฐ สาธารณรัฐ หรือสมาพันธรัฐให้ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐแบ่งเป็น 3 ส่วนคืออำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ อำนาจอธิปไตยดังกล่าวเป็นของปวงชนชาวไทย โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย กล่าวคือ ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาคกัน

หลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

หลักการของรัฐธรรมนูญฉบับนี้คือ

1. ให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตลอดจนเพิ่มสิทธิและเสรีภาพใหม่ ให้แก่ประชาชน
2. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สามารถถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเสนอกฎหมายได้
3. ปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ และสร้างองค์กรเพื่อควบคุมตรวจสอบ และถ่วงดุลการใช้อำนาจ

สิทธิและเสรีภาพและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

สิทธิ (Right) หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้

เสรีภาพ (Liberty) หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำหรืองดเว้นกระทำการ ถ้าเสรีภาพใดมีกฎหมายรองรับ เสรีภาพก็อาจกลายเป็นสิทธิได้ จึงมักเรียกรวม ๆ กันว่า สิทธิและเสรีภาพ

หน้าที่ (Obligation) หมายถึง สิ่งที่กฎหมายกำหนดให้กระทำหรืองดเว้นกระทำ เมื่อมีสิทธิแล้ว จะมีหน้าที่ควบคู่ไปด้วยเสมอ

สิทธิและเสรีภาพของพลเมืองไทย

- 1. สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย** การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น ห้ามทรมานทารุนกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม
- 2. สิทธิในครอบครัวและความเป็นอยู่ส่วนตัว** รัฐธรรมนูญห้ามกล่าวหรือเผยแพร่ข้อความหรือภาพไปสู่สาธารณชน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว เช่น แอบถ่ายภาพผู้อื่นขณะอยู่ในบ้านแล้วนำไปพิมพ์จำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 3. เสรีภาพในเคหสถาน** บ้านเป็นสถานที่อยู่อาศัยสามารถอยู่อย่างสงบสุข ปราศจากสิ่งใด ๆ มารบกวน แม้แต่อำนาจของรัฐ ผู้อื่นจะเข้าไปภายในบ้านโดยผู้อาศัยในบ้านไม่ยินยอมไม่ได้
- 4. เสรีภาพในการเดินทาง และเลือกถิ่นที่อยู่** ประชาชนมีสิทธิเดินทางไปไหน หรือตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใดในราชอาณาจักรก็ได้ และจะเนรเทศผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ได้ อย่างไรก็ตามอาจออกกฎหมายเฉพาะจำกัดเสรีภาพนี้
- 5. เสรีภาพในการสื่อสาร** รัฐธรรมนูญคุ้มครองการติดต่อสื่อสารถึงกันโดยที่คนอื่นไม่อาจล่วงรู้ข้อความได้ ดังนั้นจึงห้ามตรวจ กัก เปิดเผยสิ่งสื่อสารที่มีผู้ติดต่อถึงกันหรือทำวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้รู้ข้อความ เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะอ่านจดหมายที่ประชาชนส่งถึงกันหรือดักฟังโทรศัพท์ไม่ได้ เว้นแต่มีกฎหมายเฉพาะอนุญาตให้ทำได้
- 6. เสรีภาพในการถือศาสนา** พลเมืองไทยมีเสรีภาพที่จะนับถือศาสนาใดก็ได้ แม้เป็นเพียงนิกายหรือลัทธินิยมในทางศาสนา
- 7. สิทธิในการไม่ถูกเกณฑ์แรงงาน** รัฐธรรมนูญห้ามเกณฑ์แรงงานประชาชนไปขุดคลองหรือก่อสร้าง เว้นแต่มีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจไว้ เช่น ป้องกันภัยพิบัติสาธารณะที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉิน หรือประเทศอยู่ในภาวะสงคราม
- 8. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น** ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะโดยการพูด หรือการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 9. เสรีภาพในทางวิชาการ** รัฐธรรมนูญส่งเสริมทางทำงานวิชาการโดยคุ้มครองการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย หรือการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองดีหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 10. เสรีภาพในการชุมนุม** การชุมนุมที่กระทำได้ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ

11. **เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม** ประชาชนสามารถรวมกลุ่มกันได้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตามที่ต้องการเช่น รวมตัวกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชนหรือหมู่คณะอื่น ๆ
12. **เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง** การรวมกลุ่มของประชาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน อาจออกมาในรูปของการจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองร่วมกันและดำเนินกิจการทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น
13. **สิทธิต่อต้านการยึดอำนาจ** การดำรงรักษาไว้ซึ่งประชาธิปไตย อาจต้องใช้วิธีต่อต้านการยึดอำนาจในการปกครองประเทศด้วยวิธีการที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ เช่น การใช้กำลังปฏิวัติรัฐประหาร รัฐธรรมนูญกำหนดว่าการต่อต้านต้องทำโดยสันติวิธี
14. **สิทธิในทรัพย์สิน** มนุษย์จำเป็นต้องหาทรัพย์สินเงินทอง และเก็บไว้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของตน หากทรัพย์สินที่อุตสาหกรรมมาได้ด้วยความเหนื่อยยาก ต้องถูกผู้อื่นฉกฉวยเอาไป ย่อมไม่เป็นธรรมต่อเขา รัฐธรรมนูญจึงคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน และการตกทอดของทรัพย์สินไปยังทายาท
15. **เสรีภาพในการประกอบอาชีพ** บุคคลสามารถประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพใดก็ได้โดยมีกติกาคือให้แข่งขันกันโดยเสรีและเป็นธรรม เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดหากมีกฎหมายเฉพาะให้ทำได้ เช่น ไปประกอบอาชีพที่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น
16. **สิทธิในการได้รับการศึกษา** ประชาชนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐบาลต้องจัดให้มีโรงเรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน นอกจากนี้การจัดการศึกษาต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชนมีส่วนร่วมด้วย
17. **สิทธิที่จะได้รับบริการทางสาธารณสุข** ประชาชนมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลที่ได้มาตรฐาน การบริการสาธารณสุขของรัฐต้องทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คนยากจนมีสิทธิได้รับบริการรักษาพยาบาลจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
18. **สิทธิในการมีส่วนร่วมคุ้มครองสิ่งแวดล้อม** การดูแลสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน รัฐธรรมนูญให้โอกาสประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชน ในการบำรุงรักษา และได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
19. **สิทธิในฐานะเป็นผู้บริโภค** เพื่อให้ประชาชนได้บริโภค หรือใช้สินค้าที่ปลอดภัยมีคุณภาพและไม่ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้า รัฐธรรมนูญจึงคุ้มครองประชาชนในฐานะผู้บริโภค รวมทั้งให้สร้างองค์กรอิสระที่เป็นตัวแทนผู้บริโภค
20. **สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร** การที่ประชาชนจะติดตาม ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างได้ผลนั้นประชาชนต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วนข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยต่อสาธารณชนและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นได้
21. **สิทธิเกี่ยวกับการกระทำทางการปกครอง** ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การออกคำสั่งหรือการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้บุคคลนั้นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อมีการปฏิบัติราชการทางปกครอง มีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ

สิทธิและเสรีภาพสำหรับบุคคลบางจำพวก

นอกเหนือจากสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองไทยทุกคนแล้ว

รัฐธรรมนูญยังคำนึงถึงสิทธิและ

เสรีภาพของกลุ่มคนบางจำพวก ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชน

รัฐธรรมนูญป้องกันการรุกรานเสรีภาพในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน จึงห้ามสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุ หรือสถานีโทรทัศน์ และห้ามการเซ็นเซอร์ข่าว หรือการสั่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจข่าวก่อนเผยแพร่เว้นแต่กระทำในระหว่างประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบและต้องอาศัยอำนาจของกฎหมาย พนักงานหรือลูกจ้างในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ทั้งภาครัฐและเอกชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น โดยไม่ต้องอยู่ใต้อาณัติของหน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าของกิจการ แต่ต้องไม่ขัดกับจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญถือว่า “คลื่นความถี่” ที่ใช้ในการส่งวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะจึงกำหนดให้องค์กรอิสระในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์โทรคมนาคม

2. เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว

รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว ให้พ้นจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม เช่น การที่สามีใช้กำลังทุบทำร้ายภรรยาและบุตร หรือบิดามารดาละเมิดใช้บุตรที่วิกลจริต สำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาจากรัฐ

3. บุคคลสูงอายุ

บุคคลซึ่งอายุเกิน 60 ปี บริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ

จากรัฐ

4. ผู้พิการ

คนพิการ หรือทุพพลภาพ ถือเป็นผู้ด้อยโอกาสรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

5. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ มีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ถูกจำกัดโดยกฎหมายเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ

6. บุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญา

บุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญามีทั้งผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย ผู้ต้องหาที่ถูกนำตัวฟ้องศาลแล้วพยายามหนีไปให้การต่อศาลและถูกคุมขัง

หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

1. หน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. หน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย
3. หน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

กรณีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่ได้แจ้งเหตุอันควร หรือแจ้งแต่ไม่ใช่เหตุอันควร จะเสียสิทธิ 8 ประการ

- 3.1 สิทธิยื่นร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
- 3.2 สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน
- 3.3 สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
- 3.4 สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน
- 3.5 สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย
- 3.6 สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น
- 3.7 สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคล
- 3.8 สิทธิเข้าชื่อร้องให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
4. หน้าที่ป้องกันประเทศ
5. หน้าที่รับราชการทหาร
6. หน้าที่เสียภาษีอากร
7. หน้าที่ช่วยเหลือราชการ
8. หน้าที่รับการศึกษาอบรม
9. หน้าที่พิทักษ์ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
10. หน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นกฎหมายสูงสุด ว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองราชอาณาจักรไทยที่เป็นลายลักษณ์อักษร ฉบับที่ 18 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ร่างโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) กลุ่มนายทหารที่ทำรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจการปกครองได้สำเร็จเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สิ้นสุดลง แล้วประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 แทน ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ผ่านการแปรญัตติ (การเสนอความคิดเห็นและขอแก้ไขเพิ่มเติม) จากนั้นจึงแจกจ่ายเผยแพร่ไปยังประชาชนทั่วประเทศ เพื่อจัดให้มีการออกเสียงประชามติในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549

• โครงสร้างและความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นี้ ประกอบด้วยโครงสร้าง 15 หมวด และ 1 บทเฉพาะกาล 309 มาตรา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 โดยมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เนื้อหาสาระตามหมวดต่างๆ ดังต่อไปนี้

คำปรารภ

หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 1-7)

- หมวด 2 พระมหากษัตริย์ (มาตรา 8-25)
- หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (มาตรา 26-69)
- หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย (มาตรา 70-74)
- หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (มาตรา 75-87)
- หมวด 6 รัฐสภา (มาตรา 88-162)
- หมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน (มาตรา 163-165)
- หมวด 8 การเงิน การคลัง และงบประมาณ (มาตรา 166-170)
- หมวด 9 คณะรัฐมนตรี (มาตรา 171-196)
- หมวด 10 ศาล (มาตรา 197-228)
- หมวด 11 องค์กรตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา 229-258)
- หมวด 12 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (มาตรา 259-278)
- หมวด 13 จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา 279-280)
- หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 281-290)
- หมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา 291)
- บทเฉพาะกาล (มาตรา 292-309)

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้วางแนวทางการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยยึดตามแนวทางและแก้ไขจุดอ่อนของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากรัฐธรรมนูญนี้ 4 ประการ คือ

1. ค้ำครอง ส่งเสริม ขยายสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนอย่างเต็มที่
2. ลดการผูกขาดอำนาจรัฐ และเพิ่มอำนาจประชาชน
3. การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรม และจริยธรรม
4. ทำให้องค์กรตรวจสอบมีความอิสระ เข้มแข็ง และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

● การประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยมีนายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) นายพิฑูร พุ่มหิรัญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ ส.ส.ร. นางสุวิมล ภูมิสิงห์ราช เลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ สนช. พร้อมด้วยข้าราชการระดับสูงของรัฐสภาเข้าร่วมในพิธี จากนั้นนายมีชัยพร้อมคณะเดินทางไปยังพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายร่าง

รธน. เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชมเชย ส.ส.ร.ว่าอุตสาหะร่าง รธน. จนเสร็จ เพราะยากมาก จากนั้นจึงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศต่อไป ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ได้เตรียมการไว้

มีรายงานว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้จัดทำไว้ทั้งสิ้น 3 เล่มหลังจากทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วจะนำไป

เก็บไว้ 3 แห่งด้วยกัน ฉบับที่ทำด้วยทองคำแท้จะเก็บไว้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่วนอีก 2 เล่ม ที่ทำด้วยเงินกะไหล่ทอง เก็บไว้ที่สำนักพระราชวังและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลด.)

ขั้นตอนสำคัญที่เกิดภายหลังทรงลงพระปรมาภิไธย คือ การประทับพระราชลัญจกร 4 องค์ประกอบด้วย พระราชลัญจกรมหาโองการ พระราชลัญจกรไอยราพต พระราชลัญจกรหงสพิमान และพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับมีจำนวน 592 หน้า 2,368 บรรทัด มีน้ำหนัก 7 กิโลกรัม และปกมีตราพระครุฑพ่าห์ติด พร้อมลงรักปิดทองทั้ง 6 ด้านตามโบราณราชประเพณี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2557

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2557 นี้ ประกอบด้วยโครงสร้าง 48 มาตรา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

สาระสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557

❖ รูปของรัฐ - ราชอาณาจักรไทยเป็น “รัฐเดี่ยว”

❖ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)

- สนช. ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกิน 220 คน
- คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) เป็นผู้ถวายคำแนะนำให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง สนช.

- สนช. ทำหน้าที่เป็นทั้งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

- สนช. มีประธานฯ 1 คน และ รองประธานฯ ไม่เกิน 2 คน

ปัจจุบัน ประธาน สนช. คือ นาย พรเพชร วิชิตชลชัย

รองประธาน สนช. คนที่ 1 คือ นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย

รองประธาน สนช. คนที่ 2 คือ นายพีระศักดิ์ พอจิต

- ลักษณะต้องห้ามของ สนช. (คือ สนช. หากมีลักษณะดังต่อไปนี้ ห้ามเป็น สนช.)

(1) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองภายในระยะเวลา 3 ปี ก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิก สนช.

(2) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(3) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(4) เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(5) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือว่ากระทำความทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

(6) เคยต้องคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(7) อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเคยถูกถอดถอนจากตำแหน่ง

(8) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมาย

เกี่ยวกับการพัวพันในฐานะความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

(9) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- สมาชิก สนช. จะดำรงตำแหน่งเป็น สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) หรือ รัฐมนตรี ในขณะที่เดียวกันไม่ได้
- องค์กรประชุม สนช. ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด (ปัจจุบัน 147 คน จาก 220 คน)
- หน้าที่หลักของ สนช. ได้แก่ เสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การอภิปราย การตั้งกระทู้ถามถึงการทำงานของคณะรัฐมนตรี
อนึ่ง สมาชิก สนช. จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด (74 คน) สามารถเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีได้ แต่ลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจไม่ได้
- สนช. เป็นผู้ลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี

❖ คณะรัฐมนตรี (ครม.)

- พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ตามมติของ สนช.(ปัจจุบันคือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา)
- ประธาน สนช. เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี หรือ ให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง
- พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งรัฐมนตรี จำนวนไม่เกิน 35 คน ตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ
- นายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรี ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้
 - (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
 - (2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี
 - (3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - (4) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองภายในระยะเวลา 3 ปี ก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้งและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 (คือ ไม่มีลักษณะต้องห้ามของ สนช. ที่กล่าวถึงในหน้า 1)
 - (5) ไม่เป็นสมาชิก สนช. สปช. กรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
 - (6) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษาหรือตุลาการ อัยการ กรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ครม. มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปในด้านต่างๆ และส่งเสริมความสามัคคีและความสามัคคีของประชาชนในชาติ
- ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่ ครม. เห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของ สมาชิก สนช. นายกรัฐมนตรี จะแจ้ง ประธาน สนช. ให้เปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุม สนช. โดยไม่มีการลงมติในปัญหาที่อภิปราย

❖ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

- สปช. มีสมาชิกไม่เกิน 250 คน
- พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิก สปช. ตามคำแนะนำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

(คสช.)

- สปช. มีประธานฯ 1 คน และ รองประธาน ไม่เกิน 2 คน

ปัจจุบัน ประธาน สปช. คือ นายเทียนฉาย กีระนันทน์

รองประธาน สปช. คนที่ 1 คือ นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ

รองประธาน สปช. คนที่ 2 คือ นางสาวทัศนีย์ บุญทอง

- สมาชิก สปช. ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปี และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 (คือ ไม่มีลักษณะต้องห้ามของ สนช. ที่กล่าวถึงในหน้า 1) เฉพาะข้อ (2) – (9)

- หน้าที่ของ สปช.

(1) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านต่างๆ (11 ด้าน) เสนอต่อ สนช. ครม. คสช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

(3) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้น

- สปช. แบ่งการศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่างๆ 11 ด้าน ดังนี้

(1) การเมือง

(7) พลังงาน

(2) การบริหารราชการแผ่นดิน

(8) สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

(3) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(9) สื่อสารมวลชน

(4) การปกครองท้องถิ่น

(10) สังคม

(5) การศึกษา

(11) อื่นๆ

(6) เศรษฐกิจ

❖ คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ

- คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยกรรมการ 36 คน

- ประธาน สปช. เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีโควตาการเสนอชื่อกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจากองค์กรต่างๆ ดังนี้

(1) สปช. เสนอชื่อกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ 20 คน

(2) สนช. เสนอชื่อกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ 5 คน

(3) ครม. เสนอชื่อกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ 5 คน

(4) คสช. เสนอชื่อกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ 5 คน

(5) คสช. เป็นผู้เสนอชื่อประธานคณะชื่อกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้อีก 1 คน

(ปัจจุบันประธานกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ คือ นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

- คุณสมบัติของกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เว้นแต่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใน คสช. สนช. หรือ สปช.

(2) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองภายในระยะเวลา 3 ปี

ก่อนวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

- (3) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 29 (คือ ไม่มีลักษณะต้องห้ามของ สนช. เฉพาะข้อ (2) – (9)
- (4) เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550
- ห้ามมิให้กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายใน 2 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

❖ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

- คสช. ประกอบด้วยสมาชิกไม่เกิน 15 คน ปัจจุบันมีรายชื่อ ดังนี้
 - (1) พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็น หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (2) พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (3) พลเอก ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (4) พลเรือเอก ณะวณิช เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (5) พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (6) พลตำรวจเอก อุดมเดช สันติสุข เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (7) พลเอก ศิริชัย ดิษฐกุล เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (8) พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (9) พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (10) พลเรือเอก ไกรสร จันทรสูวานิชย์ เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (11) พลอากาศเอก ตรีทศ สนแจ้ง เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (12) พลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (13) นายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (14) นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
 - (15) พลเอก อุดมเดช สันติสุข เป็น เลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
- สำนักเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
- อำนาจหน้าที่สำคัญของ คสช.

(1) สามารถแจ้งให้ ครม. ทราบได้ว่าควรดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปในด้านต่างๆ และส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ อย่างไร เพื่อให้เกิดการดำเนินการต่อไป

(2) ในกรณีที่เห็นสมควร หัวหน้า คสช. หรือ นายกรัฐมนตรี อาจขอให้มีการประชุมร่วมกันของ คสช. และ ครม. เพื่อร่วมพิจารณาหรือแก้ไขปัญหาใดๆอันเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ รวมตลอดทั้งการปรึกษาหารือเป็นครั้งคราวในเรื่องอื่นใดก็ได้

- อำนาจแบบ “ครอบจักรวาล” ของหัวหน้า คสช.ปรากฏใน รัฐธรรมนูญฯ มาตรา 44 ความว่า “ในกรณีที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปในด้านต่างๆ การส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกัน ระงับ หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้หัวหน้า

คณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีอำนาจสั่งการ ระเบียบ บัญชี หรือกระทำการใดๆได้ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะมีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทาง ตุลาการ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำ รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เป็นคำสั่งหรือการกระทำ หรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญนี้และเป็นที่สุด ทั้งนี้ เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้ รายงานประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว”

❁ กระบวนการตรากฎหมาย เฉพาะกรณีพระราชบัญญัติ(ตาม รธน. 2557)

1. ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ
 - 1.1 กรณีร่างพระราชบัญญัติทั่วไป ผู้มีสิทธิเสนอ ได้แก่
 - ก. สมาชิก สนช. จำนวนไม่น้อยกว่า 25 คน (เข้าชื่อกัน)
 - ข. ครม.
 - ค. สปช. กรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิรูปทั้ง 11 ด้าน
 - 1.2 กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญผู้มีสิทธิเสนอ ได้แก่
 - ก. ครม.
 - ข. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น
 - 1.3 กรณีร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินผู้มีสิทธิเสนอ ได้แก่ ครม. เท่านั้น

หมายเหตุ : ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับการเงิน คือ ร่าง พ.ร.บ. ที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือ วางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รั้ง รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณ รายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา ในกรณีที่สงสัยว่าร่าง พ.ร.บ. ที่เสนอต่อ สนช. เป็นร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

2. ร่าง พ.ร.บ. ที่เสนอโดย สนช. หรือ สปช. นั้น ครม. สามารถรับไปพิจารณาก่อนที่จะให้ สนช. เริ่มการพิจารณาในชั้นรับหลักการได้
3. ในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ของ สนช. นั้น แบ่งเป็น 3 วาระ (การผ่านในแต่ละวาระใช้เสียงข้างมาก) ได้แก่
 - 3.1 ชั้นรับหลักการ
 - 3.2 ชั้นแปรญัตติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ประกาศใช้ วันที่ 6 เมษายน 2560 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ มีโครงสร้างดังนี้ 16 หมวด 279 มาตรา 1 บทเฉพาะกาล ราชกิจจา นุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก โดยมีรายละเอียดดังนี้ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ หมวด 7 รัฐสภา ส่วนที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 2 สภาผู้แทนราษฎร ส่วนที่ 3 วุฒิสภา ส่วนที่ 4 บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง ส่วนที่ 5 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา หมวด 8 คณะรัฐมนตรี หมวด 9 การขัดกันแห่งผลประโยชน์ หมวด 10 ศาล ส่วนที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 2 ศาลยุติธรรม ส่วนที่ 3 ศาลปกครอง ส่วนที่ 4 ศาลทหาร หมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญ หมวด 12 องค์การอิสระ ส่วนที่ 1 บททั่วไป ส่วนที่ 2 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนที่ 3 ผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่วนที่ 4 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่วนที่ 5 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ส่วนที่ 6 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หมวด 13 องค์การอัยการ

หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ
บทเฉพาะกาล (มาตรา 262-279)

ที่มา

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 เล่มที่ 114 ตอนที่55ก
ราชกิจจานุเบกษา 11 ตุลาคม 2540
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2550 เล่มที่ 124 ตอนที่47ก
ราชกิจจานุเบกษา 24 สิงหาคม 2550
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว)ปีพุทธศักราช 2557 เล่มที่ 131 ตอนที่55ก
ราชกิจจานุเบกษา 22 กรกฎาคม 2557
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2560 เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก
ราชกิจจานุเบกษา 6 เมษายน 2560
5. www.google.com

